

Diebliffet har en Sag, eller i ethvert Fald veed jeg, at han vil faae en saadan Sag, fordi jeg har set et Andragende i saa Henseende, om saadanne Forhold ved Fæstegodsets Overgang til Selveie for dette Gods Besiddende, der ere saa tvivlsomme, at Sogneraadet ifølge den Bemyndigelse og den Ret, som det har dertil, har været nødt til at henvende sig til Ministeren for at bede Ministeriet undersøge, om det gik an at lade Eiendommene dele paa en saadan Maade, som det er foreslaaet af Administrationen for dette Stamhus. Det er jo ogsaa bekendt, at i et Tilfælde, som allerede er afsjort, har det samme Sogneraad henvendt sig til Ministeriet og faaet Ministeriets Medhold i, at der ikke var gaaet frem efter Loven. Der er i den hele Administration der en meget prifelig — jeg mener for dem, der skulle have Profitten deraf — Omhyggelighed for at pine det mest Mulige ud til Fordel for Stamhusbesidderen, der iøvrigt nylig er bleven myndig og ikke selv har havt videre med Administrationen at bestille. Jeg skal kun bemærke, at en af de Overveielser, der forekomme mig, med Rette at kunne anstilles i Anledning af dette Andragende, er denne, om overhovedet Loven, som giver Stamhus- og Godsbesiddere visse Fordere, naar de sælge Bøndergods til Fæsterne, egentlig burde komme til Anvendelse i Tilfælde som disse, hvor der pines alt Muligt, hvad man paa nogen Maade kan faae, ud ved de strengeste Bestemmelser, dog ikke saaledes, at man ligesom bliver af Regjeringen vist tilbage indenfor Grændserne af Loven, som naturligvis er bleven givet til Fordel for humane Godsseiere, der sælge deres Fæstebøndergods. Det forekommer mig — jeg haaber, at dette Gods Administrationsforhold senere skal blive Gjenstand for en særlig Omtale her i Thinget — at der her kunde være Anledning til at overveie, om der ikke burde gøres en Forandring i Loven af 1861, tror jeg, at det er. (En Stemme: 1872). Naa, ja, det er den sidste Lov af 1872, hvor man nemlig gjorde denne Nydelse af Fordere afhængig af en rimelig Brug af de Lovbestemmelser, som i det Hele findes angaaende dette Forhold. Jeg finder dog, at det umuligt kan have været Lovgiverens Mening i sin Tid, at indrette Forholdet saaledes, at vedkommende Fæstere, idet de gaar over til at blive Selveiere, blive det paa en saadan Maade, at man efter en nogenlunde rimelig Sandsynlighedsberegning kan se, naar det Tidspunkt vil komme, da de maa sælge Kommunen til Laft. Det var dog værdt at overveie, mener

jeg, om man ikke skulde unblabe at lade saadanne Godsseiere nyde godt af denne Lov af 1872, som iforveien udpine til det Yderste det, som paa nogen Maade kan faas af de Vedkommende, der paa Grund af den besynderlige Drift, som Bønderne have til at blive paa det samme Sted, hvor de ere fødte, gaa ind paa Villkaar, som de eller deres nærmeste Efterkommere bittert ville komme til at fortryde. Man kan jo meget godt, som det allerede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds sagde, overlade det til de vedkommende Mænd at gjøre deres Afford med deres Godsseier, det er ganske rigtigt; men paa den anden Side siger jeg, at naar man gjør det, skal Staten, som har tænkt paa at begunstige Fæstets Overgang til Selveiendommen, dog ikke være Medhjælper til at skaffe en aldeles ubillig Fordel over paa Godsseiernes Side, saaledes som det nu er muligt, at det kan ske ved et, som jeg kalder det, Misbrug af Loven, uden at man derfor er vis paa, at det kan træffes ved Domstolene. Dette er en Side af Sagen, som jeg haaber engang skal blive nærmere fremdraget, og forsaavidt er det mig kjært, at Udvalgets Flertal har fundet Anledning til allerede nu at henlede Regjeringens Opmærksomhed paa det Forhold, som berøres i vedkommende Andragende. Jeg skal iøvrigt med Hensyn til det første Andragende, som jeg omtalte, bemærke, at det har været mig interessant at se, at Udvalgets Flertal har kunnet give Andragerne Udsgit til at faae deres Andragendes forskjellige Punkter bevarede paa forskjellig Maade, uden at dette Udvalg har havt særlig Anledning til at blande sig deri paa Grund af, at der er andre Sager for i Rigsdagen, under hvis Afgjørelse disse Punkter ville komme til at blive behandlede. Naar man forøvrigt tager Motiveringen af det fjerde Punkt bort, som har været Gjenstand for saamegen Omtale, forekommer det mig, at man ikke kan nægte, at disse Folk, der have været udfregne for at være saa overordentlig farlige for den offentlige Sikkerhed, i deres Andragende have udtalt sig med saamegen Moderation, at jeg, naar jeg undtager det fjerde Punkt, ikke kan se, at de have forlangt mere end, hvad der fra Rigsdagens Side ved mange tidligere Leiligheder er bleven forlangt. Det er mig altsaa kjært at se, at der er kommen større No tilstede i et vist Folkelag, hvor der for nogen Tid siden herskede temmelig stor Ophidselse. Det er efter den Betragtning, som jeg før gjorde gjældende, at det er bedre, at det er saamange Borgere som muligt, der komme til at elske Loven, heller end til at føle de strenge Straffe, naar de